

VEILEDNINGSHEFTE

FOR KOMMENDE SPESIALISTER



Innhold

1. INNLEDNING.....	2
2. SPESIALISTFORLØPET KORT OPPSUMMERT	4
3. KRITERIER FOR Å BLI SPESIALIST MNFF	5
3.1 KRITERIENE KORT OPPSUMMERT	5
3.2 UTDYPENDE BESKRIVELSE AV KRITERIENE	5
3.2.1. Norsk autorisasjon som fysioterapeut.....	5
3.2.2 Medlemskap i Norsk Fysioterapeutforbund.....	5
3.2.3 Fysioterapi- eller helsefaglig mastergrad (120 stp).....	5
Forløp A - Fysioterapifaglig mastergrad med praksisstudier	5
Forløp B – Fysioterapi- eller helsefaglig mastergrad uten praksisstudier.....	6
Særskilte regler for enkelte spesialiteter.....	6
Utdanning i utlandet.....	6
3.2.4 To årsverk generell praksis innen spesialistfeltet	7
Særskilte regler for spesialitetene manuellterapi og psykomotorisk fysioterapi	7
3.2.5 Ett eller to årsverk veiledet praksis i spesialistfeltet.....	7
3.2.6. To eller fire uker hospitering på et annet tjenestested enn du jobber til daglig.....	9
3.2.7 Godkjent deltakelse på «Kurs i veiledning»	9
3.3. SÆRSKILTE KRAV FOR ENKELTE SPESIALITETER	10
3.3.1 Idrettsfysioterapi og aktivitetsmedisin	10
3.3.2 Manuellterapi	10
3.3.3 Psykomotorisk fysioterapi.....	10
3.4 NOEN EKSEMPLER.....	10
4. VEILEDET PRAKSIS	13
4.1 INNLEDNING	13
4.2 VEILEDNINGSPLANEN.....	13
4.2.1 Læringsbehov.....	13
4.2.2 Plan for gjennomføring av veiledet praksis	13
4.3.1 Individuell veiledning	15
4.3.2 Gruppeveiledning.....	15
4.3.3 Digital veiledning	16
4.3.4 Timetall og fordeling av timer	16
4.4 Loggføring av veiledet praksis	16
4.5 SPESIALISTVEILEDER	17
4.6 ØKONOMISKE FORHOLD.....	18
6. HVORDAN SKAL JEG SØKE OM SPESIALISTGODKJENNING?	20
7. HVA SKJER ETTER AT JEG HAR SENDT INN SØKNAD?	22
8. KRAV TIL FORNYELSE AV SPESIALISTGODKJENNINGEN	23
OPPSUMMERT OM ANSVAR GJENNOM SPESIALISTFORLØPET	24

1. Innledning

Norsk Fysioterapeutforbund (NFF) har omtrent 10 000 medlemmer, og rundt 800 av disse er godkjente spesialister i den forbundsinterne ordningen.

En spesialist MNFF har avansert generell kompetanse, og spesialisert klinisk kompetanse innen sitt fagområde. En spesialist MNFF kan anvende sin kompetanse i samspill med andre aktører, kritisk reflektere over egen og profesjonens rolle, samt bidra til fagutvikling og innovasjon i helsetjenesten. En spesialist MNFF tar ansvar for å vurdere og håndtere komplekse situasjoner innen sitt fagområde (*Forbundsstyrevedtak 10/24*).

Det gjeldende regelverket for spesialistordningen ble vedtatt av Norsk Fysioterapeutforbunds Landsmøte i desember 2010. Etter en overgangsperiode frem til 1.1.2016 har det vært krav om mastergrad for å kunne søke spesialistgodkjenning. Spesialistordningens regelverk ligger som vedlegg bakerst i dette veiledningsheftet. Du finner også regelverket på [spesialistordningens nettsider](#).

NFFs mål er at spesialistordningen skal:

- Sikre høy faglig kompetanse gjennom gode kvalitetssikringsprosedyrer.
 - I dette ligger at en spesialistgodkjenning skal gi forutsigbarhet både for pasient og helsetjeneste om spesialistens kompetanse, og samtidig være et grunnlag for kontroll og utvikling av fagutøvelsen. Kvalitet sikres gjennom standardiserte kompetansekrav både ved førstegangs godkjenning og ved søknad om fornyet godkjenning.
- Stimulere til at fysioterapeuter får avansert generell kompetanse og spesialisert klinisk kompetanse innenfor ulike fagområder, i tråd med helsetjenestens og samfunnets behov.
 - I dette ligger jevnlig oppdatering av spesialitetenes kompetanseprofil, og at spesialistene skal dokumentere kontinuerlig utvikling i tråd med dette. En kompetanseprofil er en helhetlig oversikt over nødvendig kompetanse (kunnskap, ferdighet og profesjonelt ansvar) for rollen som spesialist MNFF.
- Sikre at spesialistene har overblikk og innsikt i sin egen og profesjonen sin rolle i helsetjenesten, samt kan ta initiativ til og ansvar for tverrfaglig samarbeid.

Det er også et mål for landsmøteperioden 2023-2025 å arbeide for en offentlig godkjent spesialistordning som tilfredsstiller helsetjenestens og befolkningens behov.

Revidert og vedtatt av Forbundsstyret i 2024 (sak 10/24).

NFF har 14 ulike spesialiteter:

Allmenn fysioterapi	Barne- og ungdomsfysioterapi	Fysioterapi for eldre	Folkehelse
Helse- og miljøarbeid, ergonomi og arbeidshelse	Hjerte- og lungefysioterapi	Idrettsfysioterapi og aktivitetsmedisin	Kvinnehelse
Manuellterapi	Nevrologisk fysioterapi	Onkologisk fysioterapi	Ortopedisk fysioterapi
	Psykomotorisk fysioterapi	Revmatologisk fysioterapi	

I kapittel 2 finner du en kortfattet oppsummering av hele spesialistforløpet. Det er imidlertid viktig å lese hele dette Veiledningsheftet for å sikre et godt forløp og at du oppfyller alle kriteriene når søknaden skal sendes inn.

2. Spesialistforløpet kort oppsummert

1. Finn ut hvilken spesialitet som er aktuell for deg. Det er din mastergrad og arbeidserfaring som bestemmer hva du kan bli spesialist i.
2. Sjekk om mastergraden du har eller planlegger å ta har minst 15 studiepoeng praksisstudier eller ikke. Dette regulerer om du skal følge forløp A eller B, se punkt 3.2.3
3. Opparbeid deg to årsverk arbeidserfaring innen spesialistfeltet (i minimum 50% stilling per år). Se punkt 3.2.4
4. Finn spesialistveileder (e) og lag en kontrakt for veiledningsforløpet. Se punkt 4.5
5. Utform en veiledningsplan. Se punkt 4.2.
6. Dersom du vil søke Fysiofondet om stipend til veiledet praksis må bekreftelse på godkjent veiledningsplan og kontrakt med veileder legges ved søknaden. Se punkt 4.6.
7. Meld deg på kurs i veiledning. Se punkt 3.2.7.
8. Avtal hospitering på tjenestesteder du har behov for få mer innsikt i. Se punkt 3.2.6
9. Gjennomfør veiledet praksis. Se punkt 3.2.5
10. Utform egenerklæringen din for å dokumentere at du har oppnådd kompetansemålene. Se kapittel 5.
11. Når du kan dokumentere at du oppfyller alle kriteriene kan du søke om spesialistgodkjenning. Se kapittel 6.
12. Sett deg inn i kravene for å få fornyet spesialistgodkjenning hvert syvende år. Se kapittel 8.

3. Kriterier for å bli spesialist MNFF

3.1 Kriteriene kort oppsummert

For å bli godkjent spesialist MNFF må man oppnå definerte kompetansemål for den aktuelle spesialiteten. Kompetansemålene for hver av spesialitetene er beskrevet på NFFs nettsider, under fanen [Spesialitetene i NFF](#).

Kompetansemålene oppnås gjennom følgende kriterier:

- Norsk autorisasjon som fysioterapeut
- Fysioterapi- eller helsefaglig masterutdanning, 120 studiepoeng
- To årsverk arbeidspraksis innenfor spesialistfeltet
- Ett eller to årsverk veiledet praksis innenfor spesialistfeltet
- To eller fire uker hospitering på et annet tjenestested enn du jobber til daglig
- 24 timer veiledningskurs/opplæring

For å søke godkjenning som spesialist MNFF og benytte tittelen må man være [medlem i NFF](#).

3.2 Utdypende beskrivelse av kriteriene

3.2.1. Norsk autorisasjon som fysioterapeut

For å kunne søke om spesialisttittel i NFF må du ha norsk autorisasjon som fysioterapeut og være registrert i helsepersonellregisteret.

3.2.2 Medlemskap i Norsk Fysioterapeutforbund

Det kreves medlemskap i NFF for å kunne søke om å bli spesialist MNFF.

3.2.3 Fysioterapi- eller helsefaglig mastergrad (120 stp)

Mastergraden må enten være fysioterapi- eller helsefaglig. NFF har to ulike spesialistforløp, og hvilket forløp du skal følge avhenger av hvilken mastergrad du har.

Forløp A - Fysioterapifaglig mastergrad med praksisstudier

For å defineres som «fysioterapifaglig mastergrad med praksisstudier» må følgende oppfylles:

- Opptakskravet til masterutdanningen er bachelor i fysioterapi
- Mastergraden skal innebære minimum 15 studiepoeng praksis, som fremgår av studieplanen og/eller inngår som arbeidskrav for å kunne gå opp til eksamen.
- Kompetansemålene i spesialiteten kan i stor grad gjenfinnes og utledes av læringsutbyttebeskrivelsene i masterstudiet

I forløp A skal det gjennomføres 30 timer veiledet praksis og 10 dager hospitering, fordelt over ett årsverk.

Forløp B – Fysioterapi- eller helsefaglig mastergrad uten praksisstudier

Det finnes flere mastergrader som er forbeholdt fysioterapeuter, men som ikke inneholder praksisstudier. Disse kommer i kategori **B**.

Helsefaglige mastergrader er de som er rettet mot dem som har en helsefaglig bachelorgrad, og/eller mastergrader med mål om å øke kompetansen innen bevegelse og aktivitet. Dette kan for eksempel være master i rehabilitering og habilitering, master i helsevitenskap (med/uten studieretning i fysioterapivitenskap), master i aktivitet og bevegelse, master i bevegelsesvitenskap, master i idrettsvitenskap, master i kunnskapsbasert praksis eller master i psykisk helse.

For at en helsefaglig mastergrad skal kvalifisere til å starte et spesialistforløp må følgende oppfylles:

- Læringsutbyttebeskrivelsene i mastergraden må i noen grad kunne gjenfinnes i og utledes til gjeldende kompetansemål for den aktuelle spesialitet.

I forløp B skal det gjennomføres 60 timer veiledet praksis og 20 dager hospitering, fordelt over to årsverk.

Særskilte regler for enkelte spesialiteter

Manuellterapi

For spesialistfeltet manuellterapi kreves det fagspesifikk mastergrad som kvalifiserer til autorisasjon som manuellterapeut og takstkompetanse A8. Denne mastergraden kvalifiserer til forløp A.

Psykomotorisk fysioterapi

For spesialistfeltet psykomotorisk fysioterapi kreves det fagspesifikk mastergrad som kan gi takstkompetanse A9. Denne mastergraden kvalifiserer til forløp A.

Folkehelse og helse- og miljøarbeid, ergonomi og arbeidshelse

For spesialistfeltet Folkehelse og spesialistfeltet Helse- og miljøarbeid, ergonomi og arbeidshelse kan enkelte mastergrader kvalifisere til forløp A selv om de ikke inneholder praksisstudier. I noen tilfeller kan mastergrader som ikke er helsefaglige også vurderes som godkjent. Da kan masteroppgavens tema ha betydning.

Dette avgjøres ved individuell vurdering. Ta kontakt med fagseksjonen for mer informasjon.

Utdanning i utlandet

Dersom du har tatt din masterutdanning i utlandet må du søke Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse om godkjenning av mastergraden. Det er nødvendig med en bekreftelse på at mastergraden din er likestilt med en norsk mastergrad for å kunne begynne spesialistforløpet. [Link til Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse.](#)

NFFs spesialistordning følger norsk regelverk hvor man tar master etter bachelorutdanning og turnusår. Har du tatt både bachelor- og masterutdanning i utlandet må du sende med dokumentasjon fra Helsedirektoratet (tidligere fra Statens autorisasjonskontor, SAK) på at du hadde fått norsk autorisasjon som fysioterapeut med bare bachelorutdanningen. [Link til Helsedirektoratet.](#)

3.2.4 To årsverk generell praksis innen spesialistfeltet

Det skal gjennomføres to årsverk praksis innen spesialistfeltet. Et årsverk er 100% stilling, og det er et krav at du jobber minst 50 % i spesialistfeltet per år. Jobber du 50 % i spesialistfeltet tar det fire år å få to årsverk. Den generelle praksisen skal være opparbeidet før veiledet praksis.

Praksisstudier som inngår i et studie/mastergrad gir ikke uttelling som generell praksis innen spesialistfeltet.

Særskilte regler for spesialitetene manuellterapi og psykomotorisk fysioterapi

For spesialitetene manuellterapi og psykomotorisk fysioterapi må generell praksis gjennomføres etter masterutdanningen.

3.2.5 Ett eller to årsverk veiledet praksis i spesialistfeltet

Veiledet praksis skal bidra til å sikre at du som spesialistkandidat oppnår de forhåndsdefinerte kompetansemålene for din spesialitet. Veiledet praksis er nærmere beskrevet i kapittel 4. Du må jobbe minimum 50% innen spesialistfeltet under veiledet praksis.

I veiledet praksis skal du få veiledning av en som er spesialist, fortrinnsvis innen det fagområdet du selv skal spesialisere deg. Mer informasjon om valg av veileder finner du under punkt 4.5 «Spesialistveileder».

Omfanget av veiledet praksis avhenger av om du skal følge forløp A eller B (se punkt 3.2.3):

- I forløp **A** skal det gjennomføres 30 timer veiledet praksis, fordelt over minst ett årsverk innen spesialistfeltet*
- I forløp **B** skal det gjennomføres 60 timer veiledet praksis, fordelt over minst to årsverk innen spesialistfeltet*

Veiledningstimene regnes i klokketimer (60 minutter).

Se figur «Spesialistforløp A og B på neste side».

* 1 årsverk = 1 år i 100 % stilling



2

Veiledet praksis skal gjennomføres i etterkant av mastergraden, og etter at du har gjennomført to årsverk generell praksis innen spesialistfeltet

For å søke om og benytte tittelen spesialist MNFF kreves medlemskap i NFF

Figur: Spesialistforløp A og B

3.2.6. To eller fire uker hospitering på et annet tjenestested enn du jobber til daglig

For å få innblikk i fysioterapitjenester innen ditt spesialistfelt slik de utøves på andre tjenestesteder kreves det hospitering på et annet tjenestested enn du jobber til daglig. Hospiteringen skal bidra til at du oppfyller kompetansemålene for din spesialitet. Minimum 50% av hospiteringen skal gjennomføres på et annet tjenestenivå enn du selv jobber. Hospiteringen kan ikke gjennomføres hos veileder, og du skal ikke utføre lønnet arbeid der du hospiterer.

Hvor mange dager du skal hospitere avhenger av om mastergraden din tilsier at du skal følge forløp **A** eller **B**:

- I forløp A skal det gjennomføres minimum to uker (10 arbeidsdager) hospitering (med utgangspunkt i 36 timers arbeidsuker)
- I forløp B skal det gjennomføres minimum fire uker (20 arbeidsdager) hospitering (med utgangspunkt i 36 timers arbeidsuker)

Hospitering skal gjennomføres i samme periode som veiledet praksis.



3.2.7 Godkjent deltakelse på «Kurs i veiledning»

Det er krav om å gjennomføre et 24 timers nettbasert [kurs i veiledning](#), eller annen tilsvarende opplæring. Kurset skal bidra til at du får kompetanse til å være veileder for andre som ønsker kompetanse innen ditt fagområde.

Kurset er delt opp i tre ulike temaer, og det vil til sammen være fem nettmøter. Kurset fordeler seg over omtrent tre måneder. Du må melde deg på kurset via [NFFs kurssider](#).

Kurs i veiledning anbefales gjennomført i samme periode som veiledet praksis.

3.3. Særskilte krav for enkelte spesialiteter

3.3.1 Idrettsfysioterapi og aktivitetsmedisin

I spesialiteten idrettsfysioterapi og aktivitetsmedisin er det krav om å ha gjennomført antidopingkurs.

3.3.2 Manuellterapi

For å søke spesialistgodkjenning innen manuellterapi kreves autorisasjon som manuellterapeut og godkjent takstkompetanse A8.

3.3.3 Psykomotorisk fysioterapi

For spesialiteten psykomotorisk fysioterapi kreves det at fagspesifikk takstkompetanse A9 er oppnådd før man kan godkjennes som spesialist MNFF.

3.4 Noen eksempler

Eksempel Eva – omfang av praksis:

Eva kom inn på master i nevrologisk fysioterapi ett år etter hun var ferdig med turnustjenesten. Hun hadde frem til opptak arbeidet på ortopedisk avdeling. Etter to år er Eva ferdig med masteren, som inkluderte tilsvarende 15 studiepoeng praksisstudier. Eva har skrevet masteroppgave om slagrehabilitering.

Når hun er ferdig med masteren arbeider hun i 50 % stilling på nevrologisk avdeling i ett år. Da kontakter hun fagseksjonen for å få vite hvordan hun skal gå frem for å bli spesialist i nevrologi.

Spørsmål 1:

Hvor mye gjenstår av praksiskravet totalt sett innen fagområdet nevrologisk fysioterapi?

Svar:

2 ½ årsverk, det vil si tilsvarende 100% stilling i 2 ½ år. Forklaring: Hun må ha tre årsverk totalt ettersom masteren er fysioterapifaglig og har praksisstudier. Det er godt samsvar mellom spesialiteten hun søker og masteren hun har tatt, inkl. temaet for masteroppgaven. Hun får ikke uttelling for det årsverket innen ortopedisk fysioterapi hun hadde før hun påbegynte masteren. Etter at hun fullførte masterstudiet har hun arbeidet 50% i ett år, noe som tilsvarer ½ årsverk. Det tar dobbelt så lang tid å opparbeide seg tilstrekkelig antall årsverk dersom man arbeider 50%.

Spørsmål 2:

Hvor mye av praksisen skal være veiledet?

Svar:

Ett årsverk skal være veiledet, det vil si at hun skal ha veiledning på egen praksis i til sammen 30 timer jevnt fordelt utover ett årsverk.

Eksempel Tone – master i annet spesialistfelt:

Tone er ferdig med master i nevrologi, og hun har hatt fem års praksis i 100% på ortopedisk avdeling før hun påbegynte masteren. Hun mener at hun nå mangler ett årsverk veiledet praksis på ortopedisk avdeling for å bli spesialist i ortopedi.

Spørsmål:

Hvorfor trenger Tone to årsverk veiledet praksis, og ikke ett?

Svar:

Masteren i nevrologisk fysioterapi er riktignok fysioterapifaglig og har praksisstudier, men den er ikke rettet mot det fagområdet hun søker spesialitet innenfor som er ortopedi. Masteren må både være fysioterapifaglig med praksisstudier og være innenfor aktuell spesialitet for å kvalifisere for ett årsverk veiledet praksis. Hvis Tone derimot skulle ønske å bli spesialist innen nevrologisk fysioterapi, må hun jobbe to årsverk innen nevrologi og deretter ett årsverk veiledet praksis i samme fagområde.

Eksempel Per – omfang av praksis:

Per har arbeidet som selvstendig næringsdrivende fysioterapeut i mer enn 20 år, med en bredde i pasientgrunnet fra barn til eldre. Han har en driftsavtale med kommunen på 50%, men har arbeidet 100% i hele sin yrkeskarriere. Han har lyst til å bli spesialist i allmenn fysioterapi og har funnet frem til en master han mener kan være aktuell for ham: «Master i klinisk fysioterapi - fysioterapi ved muskel- og skjelettplager, revmatiske og ortopediske helseproblem».

Spørsmål:

Hvor mye gjenstår av praksiskravet totalt sett innen fagområdet allmenn fysioterapi?

Svar:

Hvis Per kan dokumentere at han i sin praksis har hatt en bredde med hensyn til problemstillinger og pasienter, slik det er beskrevet i kompetansemålene for spesialiteten allmenn fysioterapi, har han oppfylt kravet om to årsverk generell praksis med god margin. Det er omfanget av arbeidsinnsatsen per år som teller, ikke størrelsen på driftsavtalen. Per mangler derfor bare veiledet praksis i ett årsverk etter endt masterutdannelse. Veiledet praksis må gjennomføres i henhold til regelverket, uavhengig av tidligere praksis innen spesialistfeltet.

Eksempel Arnstein – helsefaglig master:

Arnstein har mastergrad i helsevitenskap fra Universitet i Bergen, og skrev sin masteroppgave om bekkenløsning hos unge gravide kvinner fra Mongolia. Han ønsker å bli spesialist i nevrologisk fysioterapi da han jobber 50% med det i sin praksis.

Spørsmål:

Kan Arnstein bli spesialist i nevrologisk fysioterapi?

Svar:

Nei, dessverre kan han ikke det på grunn av sin mastergrad. Når han har en helsefaglig mastergrad, må læringsutbyttebeskrivelsene i masteren i noen grad kunne gjenfinnes i og utledes til gjeldende kompetansemål for den aktuelle spesialitet. Dessverre gjenfinner man ikke læringsutbyttebeskrivelsene i masterstudiet til Arnstein i kompetansemålene for nevrologisk fysioterapi.

Masterutdannelsen til Arnstein hadde imidlertid blitt godkjent som en helsefaglig master hvis han ønsket å bli spesialist i kvinnehelse. Jobber Arnstein 50% med kvinnehelse i sin praksis kan han derfor begynne spesialistforløpet for å bli spesialist i kvinnehelse, men når det gjelder å bli spesialist i nevrologisk fysioterapi underkjennes altså masteren.

4. Veiledet praksis

4.1 Innledning

Veiledet praksis skal bidra til at du som spesialistkandidat oppnår spesialisert klinisk kompetanse og de definerte kompetansemålene for spesialiteten. Med spesialisert klinisk kompetanse menes at du kan dokumentere din evne til å anvende klinisk kompetanse i tverrfaglig samarbeid, og bidra til fagutvikling i helsetjenesten i et definert klinisk fagområde. I tillegg skal du kunne vurdere og håndtere komplekse situasjoner innenfor det definerte fagområdet. Den avanserte akademiske kompetansen man får ved en mastergrad kan ikke erstatte praksis.

Veiledet praksis skal ta utgangspunkt i spesialistkandidatens fagutøvelse, og bidra til refleksjon over og bevisstgjøring av egen yrkesutøvelse. Veiledet praksis er et viktig virkemiddel for at du som spesialistkandidat skal kunne nå det faglige nivået som forventes av en spesialist, og for å kunne dekke dine læringsbehov. Å kvalifisere seg til å bli spesialist kan ses som et utdanningsløp der du selv har ansvar for læringsprosessen.

4.2 Veiledningsplanen

Før oppstart av veiledet praksis skal du utforme en veiledningsplan med utgangspunkt i kompetansemålene for din spesialitet. I planen skal du beskrive dine læringsbehov, hvordan du planlegger å dekke læringsbehovene gjennom veiledet praksis og du skal skissere en tidsplan for veiledningstimene.

4.2.1 Læringsbehov

Det er viktig at du gjennomgår kompetansemålene grundig, og reflekterer over hvilke læringsbehov du har for hvert av målene. Det kan for eksempel være:

- At du mangler bredde i pasientgrunnlag eller i faglige problemstillinger.
- At du trenger å fokusere på ditt samspill med pasienten.
- At du trenger tilbakemelding på din evne til å formulere dine faglige vurderinger muntlig og skriftlig osv.

4.2.2 Plan for gjennomføring av veiledet praksis

Når du har definert dine læringsbehov skal du beskrive hvordan du planlegger å dekke disse gjennom veiledet praksis. Planen skal være så konkret som mulig, og skal beskrive:

- Hva veiledningen skal rette seg mot, med utgangsbehov i det definerte læringsbehovet. Beskriv så konkret som mulig.
- Hvordan veiledningen skal foregå:
 - Fysisk/digitalt/gruppe
 - Veiledningens form (før-veiledning, veiledning i situasjonen, etter-veiledning)

- Hvor veiledningen gjennomføres
- Tentativ dato og varighet av de enkelte veiledningene.
 - Sørg for at veiledningstimen fordeles gjennom hele veiledningsperioden, slik at veileder får mulighet til å følge utviklingen din over tid.

Før du sender planen til fagseksjonen i NFF skal du og veileder gå gjennom planen sammen, og veileder skal godkjenne den.

For å kunne søke Fysiofondet om stipend til veiledet praksis kreves en bekreftelse på at planen er godkjent fra fagseksjonen i NFF.

Skjema for utfylling av veiledningsplan for de ulike spesialitetene finner du under overskriften «Bli spesialist» på [NFFs nettside](#). Ta kontakt med Fagseksjonen dersom du ønsker flere eksempler på hvordan en veiledningsplan kan utformes.



4.3 Veiledningen

Veiledningen skal som hovedregel gis i tilknytning til spesialistkandidatens egen praksis. Veiledningspotensialet ansees som størst dersom spesialistveileder kan observere kandidaten i sitt arbeid og i konkrete praksissituasjoner.

Veiledningen kan foregå både individuelt og i gruppe, og noe kan også gjennomføres digitalt. Du kan lese mer om dette i punktene som følger.

4.3.1 Individuell veiledning

Veiledningen er knyttet til kandidatens konkrete fagutøvelse, og er rettet mot en aktuell praksissituasjon. Veiledningen kan foregå i tre trinn, avhengig av hva som er hensiktsmessig: før-veiledning, veiledning i situasjonen og etter-veiledning.

Før-veiledning:

Spesialistkandidaten bør utarbeide et veiledningsgrunnlag der hun/han beskriver den faglige praktiske utfordringen som hun/han ønsker veiledning på, og utdyper problemstillingene som er skissert i veiledningsplanen. I før-veiledningen drøfter spesialistkandidat og spesialistveileder innholdet i veiledningsgrunnlaget. Kandidaten får mulighet til å reflektere rundt situasjonen, og kan eventuelt endre strategi ved erkjennelser om andre og bedre valg underveis.

Veiledning i situasjonen:

Spesialistveileder er fortrinnsvis på spesialistkandidatens arbeidssted og til stede i situasjonen, eventuelt kan det gjøres videoopptak. Veileder kan være passiv observatør i situasjonen og gjøre sine vurderinger av det som skjer i relasjon til hva kandidaten ønsker veiledning i forhold til, og/eller veileder kan være noe aktivt deltakende og eventuelt demonstrere konkrete ferdigheter i en mester-svenn-modell.

Etter-veiledning:

Spesialistkandidaten beskriver egne opplevelser fra situasjonen, vurderer det som skjedde, og begrunner sine valg. Spesialistveileder stimulerer til utforsking av situasjonen og kritisk refleksjon over kandidatens handle- og tenkemåter.

4.3.2 Gruppeveiledning

Gruppeveiledning betyr at din spesialistveileder veileder flere spesialistkandidater samtidig. Inntil 1/3 av den totale veiledningstiden kan benyttes til gruppeveiledning.

To til fire spesialistkandidater innenfor samme spesialitet kan møtes til avtalte tider sammen med en spesialistveileder. Praktiske problemstillinger knyttet til konkret fagutøvelse er i fokus også her. Utgangspunktet for veiledningen kan være en kasuistikk eller en problemstilling som

deltakerne tar med fra egen virksomhet. Den skal være beskrevet utdypende, og gjerne ledsaget av en video der det er relevant og mulig. Veiledningen kan rette seg mot den enkeltes virksomhet, slik at gruppa utforsker situasjonen sammen med veileder og bidrar til refleksjon, oppdagelser og begrunnelser. Veiledningen kan også rette seg mot andre aspekter ved den presenterte situasjonen og bidra til å utforske ulike sider ved denne som angår alle gruppedeltakernes virksomhet.

4.3.3 Digital veiledning

Det kan noen ganger være vanskelig å få til at all veiledningen foregår på spesialistkandidatens arbeidsplass, for eksempel på grunn av geografiske avstander. Det er derfor mulig å gjennomføre deler av veiledningen digitalt.

Dette forutsetter at spesialistveileder kan få tilgang til en konkret situasjon du ønsker veiledning på, ved at du filmer situasjonen og får videoen overført til veileder.

- Dersom du følger alternativ A med 30 timer veiledet praksis kan åtte timer skje digitalt.
- Dersom du følger alternativ B med 60 timer veiledet praksis kan 16 timer skje digitalt.

4.3.4 Timetall og fordeling av timer

Spesialistkandidaten må ha minimum 30 timer veiledning i løpet av ett årsverk hvis det søkes om spesialistgodkjenning på bakgrunn forløp **A** (se punkt 3.2.3), og minimum 60 timer veiledning over to årsverk hvis det søkes på bakgrunn av forløp **B**. En veiledningstime er 60 minutter.

Timene skal fordeles jevnt utover perioden. Minimumskravene på henholdsvis 30 og 60 timer innebærer at det kan være aktuelt med flere timer veiledning dersom spesialistkandidat og/eller spesialistveileder mener det er behov for det.

4.4 Loggføring av veiledet praksis

For å forsterke veiledet praksis som en læringsprosess, og underlette ditt eget arbeid når du etter endt veiledningsløp skal fylle ut egenerklæringen, er det anbefalt å føre logg over veiledningsprosessen. Denne loggen kan legges ved når du skal søke om å bli spesialist, men det er ikke et krav.

Å skrive logg kan også bidra til at du blir mer bevisst på veiledningsbehovet ditt underveis i perioden (jamfør før-veiledning), og vil kunne være en hjelp for spesialistveileder.

Du kan for eksempel bruke dette oppsettet: «Gjort – lært – nye læringsbehov» for de aktuelle kompetansemålene.

Du kan bruke NFFs skjema for loggføring. Skjema finner du på [NFFs nettside](#).

4.5 Spesialistveileder

En spesialistveileder skal ha faglig kompetanse på høyt nivå, og fortrinnsvis selv være spesialist i NFFs spesialistordning innen det aktuelle fagområdet. I tillegg skal veilederen arbeide med dette i sitt daglige virke. Det er ønskelig at veileder har formal- og/eller realkompetanse innenfor veiledning.

Du er selv ansvarlig for å finne spesialistveileder. På en del arbeidssteder er det spesialister på samme fagområde du selv ønsker spesialitet innenfor. Du kan ha en kollega som spesialistveileder. Avhengig av læringsbehov og praktiske hensyn med tanke på gjennomførbarhet, kan det være aktuelt å fordele veiledningen mellom to ulike veiledere.

Er veileder spesialist MNFF innen spesialistfeltet er vedkommende automatisk godkjent som spesialistveileder. Dersom personen du ønsker som veileder ikke er spesialist MNFF eller ikke innen spesialistfeltet, må du sende en forespørsel til fagseksjonen i NFF hvor vedkommende sin CV er vedlagt. Fagseksjonen foretar da en totalvurdering av veileders kompetanse.

Ved endt veiledningsløp skal spesialistveileder vurdere om spesialistkandidaten oppfyller kompetansemålene for den aktuelle spesialiteten, og om kandidaten kan anbefales for spesialistgodkjenning.

Spesialistveilederen vil kunne bruke veiledningen som en av tre læringsaktiviteter innenfor de 200 timene som er nødvendig for fornyet godkjenning av spesialisttittel.

Ønsker du bistand til å finne kontaktinformasjon til mulige veiledere, kan du sende e-post til spesialist@fysio.no.



En spesialist MNFF innen spesialistfeltet er automatisk godkjent som spesialistveileder.

4.6 Økonomiske forhold

Som spesialistkandidat kan du søke Fysiofondet om støtte til utgifter til reise og opphold og/eller honorar til veileder. Veiledningsplanen må være godkjent av fagseksjonen før man kan søke midler, og kontrakt med veileder må foreligge. Søknadsfrister er 15. mars og 15. september, og søknad om støtte til veiledet praksis må sendes inn senest ett år etter undertegnet kontrakt om veiledet praksis.

Mer informasjon og søknadsskjema finner du på [Fysiofondets nettside](#).

NFF er ikke part i en avtale mellom spesialistveileder og spesialistkandidat, men anbefaler at NFFs honorarsatser for veiledning benyttes i de tilfellene veileder skal ha betaling.

Spesialistkandidat og veileder bør avklare alle økonomiske forhold og fylle ut en veiledningskontrakt før oppstart av veiledningsperioden. Du finner et forslag til veiledningskontrakt på [NFFs nettsider](#).



Søknad om støtte til veiledet praksis må sendes til Fysiofondet senest ett år etter undertegnet avtale om veiledet praksis.

5. Egenerklæring

Ved søknad om spesialisttittel skal du fylle ut en egenerklæring som er spesifikk for din spesialitet. Egenerklæringen er av særlig betydning for om du blir innstilt til godkjenning som spesialist.

Egenerklæringen skal:

- Beskrive hva veiledningen har rettet seg mot (med utgangspunkt i dine læringsbehov)
- Gi god innsikt i hvordan veiledet praksis har foregått
- Inneholde en refleksjon over din egen læringsprosess
- Synliggjøre hvordan veiledet praksis har bidratt til å oppnå hvert enkelt kompetansemål. Du kan også vise til læringsaktiviteter som kurs, seminarer, fagdager, hospitering, klinisk praksis, fagveiledning osv. i argumentasjonen for at du har oppnådd målene

Før du sender inn egenerklæringen skal den godkjennes av veileder.

Dersom dine læringsbehov endres underveis i perioden eller at praktiske forhold medfører behov for justeringer av planen, er det rom for det. Dette bør beskrives i egenerklæringen.

6. Hvordan skal jeg søke om spesialistgodkjenning?

Når du kan dokumentere at du har innfridd alle kravene kan du søke om å bli spesialist.

Frist for å søke spesialistgodkjenning er 1. mars og 1. september, og søknadene behandles da med tanke på godkjenning henholdsvis fra 1. juli eller 1. januar. Søknaden må inkludere all etterspurt dokumentasjon, og sendes til spesialist@fysio.no.

Alle skjemaene som skal sendes inn finner du på NFFs nettside, under fanen «[Bli spesialist NFF](#)».

Følgende skjema skal fylles ut:

1. Søknadsskjema for spesialistgodkjenning

I [Søknadsskjemaet](#) bes du om å legge ved dokumentasjon på at du oppfyller alle krav for å kunne godkjennes som spesialist MNFF.

2. Egenerklæring av kompetansemål

Her finner du skjema for utfylling av egenerklæring for de ulike spesialitetene:

[Allmenn fysioterapi](#); [barne- og ungdomsfysioterapi](#); [folkehelse](#); [fysioterapi for eldre](#); [helse- og miljøarbeid, ergonomi og arbeidshelse](#); [hjerte og lungefysioterapi](#); [idrettsfysioterapi og aktivitetsmedisin](#); [kvinnehelse](#); [manuellterapi](#); [nevrologisk fysioterapi](#); [onkologisk fysioterapi](#); [ortopedisk fysioterapi](#); [psykomotorisk fysioterapi](#); [revmatologisk fysioterapi](#).

3. Dokumentasjon av praksis innen spesialistfeltet

[Skjema A – Generell spesialistpraksis](#)

4. Attestasjon fra veileder

[Skjema B – Attest fra veileder](#)

5. Dokumentasjon av hospitering

[Skjema C – Hospitering](#)

6. Dokumentasjon på norsk autorisasjon

[Skjema B – Attest fra veileder](#).

7. Vitnemål fra masterutdanning (dersom det ikke er levert tidligere)

Alle skjemaene er også tilgjengelig på [NFFs nettside for spesialistordningen](#).

Søknaden din vurderes i fagseksjonen.

Følgende blir vurdert:

- Har du beskrevet din praksis innen spesialistfeltet tilstrekkelig med henhold til årsverk og hvilke pasientgrupper/problemstillinger du har arbeidet særskilt med?
- Er generell praksis innen spesialistfeltet dokumentert av arbeidsgiver, nærmeste overordnede i kommunen eller med næringsoppgave i kombinasjon med bekreftelse fra kollega?
- Oppfyller masterutdanningen din kriteriene for forløpet du har gjennomført?
- Er omfang og innhold av hospiteringstiden beskrevet på en fylldig måte, og attestert?
- Gir egenerklæringen:
 - En god beskrivelse av hva veiledningen har rettet seg mot, med utgangspunkt i dine læringsbehov?
 - God innsikt i hvordan veiledet praksis har foregått?
 - Et bilde av dine refleksjoner rundt egen læringsprosess?
 - En god begrunnelse for hvordan veiledet praksis, hospitering og eventuelt andre læringsaktiviteter har bidratt til å oppnå hvert enkelt kompetansemål?
- Er egenerklæringen signert av spesialistveileder(e) og har spesialistveileder(e) anbefalt at du søker om spesialistgodkjenning?
- Foreligger det bekreftelse på gjennomført kurs i veiledning?



Ved vurdering av søknaden er egenerklæringen av særlig betydning for om du blir innstilt til godkjenning som spesialist



7. Hva skjer etter at jeg har sendt inn søknad?

Søknaden vurderes etter kriteriene over. Fagseksjonen innstiller overfor Forbundsstyret til godkjenning eller avslag. Det er Forbundsstyret som formelt godkjenner eller avslår en søknad. Dette gjøres normalt på det siste Forbundsstyremøtet før 1. juli eller før 1. januar.

Dersom spesialistsøknaden blir godkjent, vil du motta et digitalt spesialistdiplom. Du vil bli fakturert for et ekspedisjonsgebyr etter gjeldende satser.

Dersom du får avslag på din søknad om spesialistgodkjenning, kan du sende en anke til Ankeutvalget for spesialistgodkjenning. Ankeutvalget skal ta utgangspunkt i dokumentasjonen du har sendt inn i forbindelse med søknaden.

Fristen for å anke er fire uker etter at du mottok avslag på din søknad.



8. Krav til fornyelse av spesialistgodkjenningen

Spesialister MNFF må fornye sin spesialistgodkjenning hvert syvende år. Dersom dette ikke gjøres, mister man spesialisttittelen og må søke om ny godkjenning dersom man ønsker det.

Innenfor syvårsperioden må de tre kriteriene beskrevet nedenfor være oppfylt:

- Deltakelse i NFFs kollegaveiledning
- 200 timer fra minimum tre ulike læringsaktiviteter
- Minimum to årsverk praksis innenfor den aktuelle spesialiteten

For mer informasjon se [NFFs nettsider om fornyet godkjenning](#).

Oppsummert om ansvar gjennom spesialistforløpet

Spesialistkandidaten har ansvar for å:

- Skaffe spesialistveileder
- Inngå nødvendige avtaler med arbeidsgiver, eventuelt kommunen for selvstendig næringsdrivende, for å få gjennomført veiledningen
- Ta kontakt med ønsket spesialistveileder, og inngå kontrakt for hvordan veiledningen skal organiseres og gjennomføres
- Utarbeide en veiledningsplan ut fra kompetansemålene for den aktuelle spesialiteten og drøfte den med veileder
- Send inn veiledningsplanen når den er godkjent av veileder, til spesialist@fysio.no.
- Dokumentere innhold i og omfang av veiledningen i egenerklæringen
- Sørge for at spesialistveileder signerer både egenerklæringen og at attest på gjennomført veiledet praksis
- Betale spesialistveileder for veiledningen dersom det er avtalt i kontrakten
- Send inn spesialistsøknad til søknadsfrist (1. mars/1. september).
- Sørge for å oppfylle kriteriene for å fornye spesialistgodkjenningen hvert syvende år og sende inn dokumentasjon innen søknadsfrist (1. november/1. mai)

Spesialistveileder har ansvar for å: Samkjøre med info på nettsiden.

- Sette seg inn i kompetansemålene for den aktuelle spesialitet
- Gjennomgå veiledningsplanen og læringsbehovene sammen med spesialistkandidaten og konkretisere hvordan veiledningen skal foregå.
- Signere på at veiledningsplanen er godkjent.
- Sørge for at det blir inngått kontrakt med spesialistkandidat.
- Utøve veiledning regelmessig i henhold til plan, og på en støttende og utforskende måte som fremmer læring og utvikling hos kandidaten slik at spesialistkandidaten når kompetansemålene.
- Signere på spesialistkandidatens egenerklæring, og fylle ut attest for anbefaling/ikke anbefaling av kandidat som spesialist MNFF

NFF v/fagseksjonen har ansvar for å:

- Veilede kommende spesialistkandidater og spesialistveiledere.
- Vurdere og godkjenne veiledere som ikke er spesialister i NFFs spesialistordning.
- Utarbeide maler for kontrakt og attestasjonsgrunnlag.
- Behandle spesialistsøknader.
- Behandle søknader om fornyet spesialistgodkjenning

Dersom du etter å ha lest gjennom dette heftet ønsker hjelp og veiledning i forhold til utforming av veiledningsplan, veiledet praksis, kompetansemål eller andre forhold knyttet til spesialistløpet kan du ta kontakt med fagseksjonen via Min Side på fysio.no eller på epostadresse: spesialist@fysio.no



Vedlegg: Spesialistordningens regelverk

Spesialistordningens regelverk

Vedtak fra NFF Landsmøte 2010 - Ny spesialistordning

Landsmøtet 2010 godkjenner følgende som krav til spesialistkompetanse i NFFs spesialistordning:

Forkunnskap - Autorisasjon

I Utdanning

- Fysioterapifaglig-/helsefaglig mastergrad (120 stp.)*

**For fagfeltene manuellterapi, psykiatrisk og psykosomatisk fysioterapi gjelder eget regelverk. Her kreves det fagspesifikke mastergrader som vurderes godkjent for takstkompetanse.*

II Praksis

- To årsverk praksis i spesialistfeltet, tatt på hvilket som helst tidspunkt etter autorisasjon.
- Veiledet praksis har to alternativer, A og B.

Alternativ II A

- Fysioterapifaglig mastergradsprogram med praksisstudier (120 studiepoeng).
- Minimum ett årsverk veiledet praksis skal gjennomføres i etterkant av mastergraden.
- Veiledet praksis skal inneholde minimum 30 timer praksisveiledning og 24 timer veiledningskurs/opplæring.

Alternativ II B

- Helsefaglig mastergradsprogram (120 studiepoeng).

Alternativ II B

- Helsefaglig mastergradsprogram (120 studiepoeng).
- Minimum to årsverk veiledet praksis skal gjennomføres i etterkant av mastergraden.
- Veiledet praksis skal inneholde minimum 60 timer praksisveiledning og 24 timer veiledningskurs/opplæring.

**MT/Psyk: 1 årsverk praksis.*

Veiledningen skal sikre at spesialistkandidaten oppnår de forhåndsdefinerte kompetansemålene innen det enkelte spesialistområdet.

Nytt regelverk trer i kraft fra 01.01.2011. Gammelt regelverk vil løpe parallelt i fem år fra 01.01.2011 til og med 31.12.2015.

III Fornyhet godkjenning av spesialistkompetanse

Krav til fornyet godkjenning hvert 7. år:

- 200 timer/fagpoeng fra minst tre læringsaktiviteter innen spesialistområdet. NFFs kollegaveiledning, eller tilsvarende, er en obligatorisk aktivitet
- Det kreves to årsverk praksis i spesialistområdet innenfor syv-års perioden.

For spesialister godkjent før 01.01.2011 gjelder gammelt regelverk i inneværende fornyingsperiode. For spesialister godkjent fra 01.07.2011 gjelder nytt regelverk.

Både utdannings- og praksiskrav må kunne justeres i dialog med myndighetene på veien mot en offentlig godkjent spesialistordning.

Forbundsstyresak 4/14 -Aktuelle mastergrader for NFFs spesialiteter

Vedtak: Forbundsstyret godkjenner kriterier for hva som forstås som aktuelle mastergrader for NFFs spesialiteter slik:

For å kvalifisere for «fysioterapifaglig master med praksisstudier» må følgende oppfylles:

- Opptakskrav om bachelor fysioterapi
- Praksis med veiledning av fysioterapeut i et omfang som tilsvarer minimum 15 studiepoeng framgår av studieplanen og/eller inngår som arbeidskrav for å gå opp til eksamen

For å kvalifisere for «helsefaglig master» må følgende oppfylles:

- Læringsutbyttebeskrivelsene i masteren må i noen grad kunne gjenfinnes i – og utledes til gjeldende kompetansemål for den aktuelle spesialitet
- Temaet for masteroppgaven må bygge oppunder oppnåelsen av kompetansemålene for den aktuelle spesialitet

Forbundsstyret går inn for at omfanget av veiledet praksis etter avsluttet masterstudium bestemmes av mastergradens relevans for den aktuelle spesialiteten. Når kompetansemålene i spesialiteten i stor grad kan gjenfinnes og utledes av læringsutbyttebeskrivelsene i et masterstudium kreves ett års veiledet praksis.

Når kompetansemålene i spesialiteten i noen grad kan gjenfinnes og utledes av læringsutbyttebeskrivelsene i et masterstudium kreves to års veiledet praksis. Det legges til grunn at «fysioterapispesifikke mastere med praksisstudier» vil ha stor grad av relevans for NFFs kliniske spesialiteter, mens «helsefaglige mastere» vil ha noen grad av relevans.